

Til Miljødirektoratet

DERES REF.:
2025/12638

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 30. oktober 2025

Høringsinnspill: "Endringer i plan- og bygningsloven – forbud mot nedbygging av myr"

Treindustrien viser til høring vedrørende forslag til endring av plan- og bygningsloven om forbud mot nedbygging av myr. Her er våre innspill.

Treindustrien er en bransjeforening for norske produsenter av ulike bygningsmaterialer, produkter og løsninger i tre til byggenæringen. Sidestrømmer som flis og bark går til andre formål som papp, papir, biokjemiske produkter og bioenergi. Treindustrien spiller dermed en nøkkelrolle i flere verdikjeder: byggenæringen, prosessindustrien, skognæringen, energisektoren og transportsektoren. Bedriftene er leverandører til både hjemmemarkedet og eksport. Det er lave klimagassutslipp fra produksjonen i treindustrien der om lag 72 % av energibruken til sagbruk/høvleri er bioenergi (kortreist og basert på egne sidestrømmer), rundt 25 % er elektrisitet og kun om lag 3 % er fossil energi.

Skog- og trenæringen er pekt på som et av satsingsområdene i Grønt Industriløft. Det er et stort potensial for norsk verdiskaping i skog- og trenæringen som er en av få komplette verdikjeder i Norge. For å få til dette er forutsigbar tilgang på råstoff en forutsetning. Det er også en forutsetning at skogråstoffet er bærekraftig forvaltet da det er selve grunnlaget for utvikling. Derfor er den skog- og trebaserte verdikjeden sterkt engasjert i bærekraftig skogforvaltning gjennom blant annet sertifiseringsordninger som FSC og PEFC.

Prosessindustrien og transportsektoren er avhengige av sidestrømmer fra treindustrien for å nå klima- og miljømål. Det er viktig å være klar over den gjensidige avhengigheten i verdikjeden. Den beste kvaliteten tømmer (sagtømmer) blir til byggematerialer, mens sekundærkvaliteter (massevirke) går til andre formål sammen med sidestrømmene (flis og bark) fra produksjonen i treindustrien. For industriutvikling basert på den skog- og trebaserte verdikjeden er disse synergiene viktig, hvor optimal bruk av alle deler av tømmerstokken er en forutsetning.

Treindustrien anerkjenner at varig nedbygging av karbonrike arealer som myr og skog er uheldig både med tanke på klimagassutslipp, håndtering av klimarisiko og for arts mangfold. Irreversibel nedbygging av slike arealer bør derfor begrenses.

Går lenger enn stortingets anmodning – alt regnes som nedbygging

Treindustrien ser imidlertid noen uheldige følger av høringsforslaget slik det foreligger. Forbudet mot nedbygging av myr slik det er utformet er så omfattende at det kan få utilsiktede konsekvenser. Dette kan både ramme annen natur og norsk skog- og trenæring negativt.

Anmodningsvedtaket fra Stortinget er som følger:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om forbud mot nedbygging av myr til utbyggings-formål i løpet av 2023. Det skal utredes mulige dispensasjoner fra forbudet for å ta vare på andre arealer med høy verdi og utbygging av samfunnskritisk infrastruktur. Målet er at forbudet reelt sett skal redusere nedbyggingen av myr.»

Slik Treindustrien forstår vedtaket omhandler det varig nedbygging av myr, da det i ordlyden er vist til «nedbygging av myr til utbyggingsformål». Slik lovforslaget som er på høring er utformet vil det imidlertid ramme tilnærmet all aktivitet, både midlertidig og permanent, som berører myr og myrliknende arealer. Forslaget er dermed mer omfattende enn oppdraget fra Stortinget tilsier.

I lovforslaget regnes nedbygging som «alle midlertidige eller permanente tiltak på myra som endrer vann-balansen i jorda eller reduserer eller forringer myras økologiske funksjon eller funksjon som karbonlager». Vi mener dette er en svært vid tolking av begrepet nedbygging, som ikke samsvarer med hvordan begrepet nedbygging benyttes i andre sammenhenger. Vi mener det er svært uheldig at også midlertidige tiltak regnes som nedbygging. Store deler av landets tømmerressurser finnes i et landskap bestående av en mosaikk av skog, myrer, vann og vassdrag. For å drive et rasjonelt skogbruk er det i store deler av landet tilnærmet umulig å ikke berøre eller krysse myrer, fukt- eller vassdrag gjennom terrengtransport eller ved bygging av skogsbilveger for å transportere tømmer ut av skogen. Skogbruket har allerede strenge krav til planlegging og gjennomføring av skogsdrift som tar hensyn til myrarealer, der eksempelvis eventuelle kjøreskader må rettes opp i etterkant for å unngå varig påvirkning på naturen. Slik lovforslaget er formulert, vil det imidlertid ikke være mulig gjennomføre terrengtransport som krysser småmyrer og fuktdrag, fordi dette vil ha en midlertidig negativ effekt på arealer med myrvegetasjon og torvdannelse. I høringsdokumentene vises det til at uttransportering av tømmer på midlertidige vinterveier fortsatt vil være mulig. Treindustri er imidlertid helt avhengig av å kunne drives gjennom hele året over hele landet og har behov for forsyninger av råvarer i form av ferskt virke.

Definisjon av myr

I lovforslaget er myr definert som «areal med myrvegetasjon og torvdannelse». Dette er en vid tolkning og innebærer at 9 % av Norges areal omfattes. Det er uheldig at definisjonen ikke inneholder avgrensninger med tanke på for eksempel dybde og areal. Videre bør definisjonen ha en tydelig avgrensning mot skog. Det er mye skog i Norge hvor det også finnes typiske myrarter og torvmoser i skogbunnen, og som derfor kan tolkes som myr basert på den foreslåtte definisjonen. Vi mener derfor myrdefinisjonen bør omformuleres slik at skog, slik definert i bl.a. Landsskogtakseringen (arealer på 1 daa med krondekning over 10 % for trær som er eller kan bli minst 5 meter høye), ikke inkluderes. Med de vide definisjonene for myr og nedbygging som er foreslått, der det mangler en tydelig avgrensning mot skog, kan rene skogtiltak i myr- eller fuktskog også omfattes av forbudet. Eksempelvis vil både hogst og grøfterensk påvirke økologisk funksjon og vannbalansen i jorda. Skogbruk er igangværende bruk, ikke varig nedbygging. Definisjonene i dette forslaget må justeres slik at dette ikke blandes sammen.

I tillegg til en avgrenset, presis og forståelig definisjon som vil tolkes likt, er det nødvendig med et godt kartgrunnlag for å kunne følge opp regelverket. Det vises i høringsnotatet til at dette enda ikke er på plass, men at det jobbes med et våtmarkskart. Dette anslås å ha 90 % treffsikkerhet. Uklare definisjoner og manglende kartgrunnlag gjør lovforslaget utfordrende for de som skal følge regelverket og vil også kunne få urimelige utslag ved håndhevelse av loven.

Må innføres unntak for skogsbilveier

Slik lovforslaget er formulert, blir det også svært krevende å bygge nye skogsbilveier i myrrike skogområder, fordi veitraseen vil måtte legges utenom ethvert myrlignende areal. Dette vil trolig føre til veiløsninger som er lengre, dyrere, mindre tilpasset landskapet og sannsynligvis også mindre klima- og naturvennlige. Dette fordi man får lengre veier, større arealbeslag og må plassere veien i produktivt skogareal som både reduserer fremtidig karbonbinding og produksjonen av fornybart virke. Tilgang på fornybart, bærekraftig skogråstoff er en forutsetning for en grønn omstilling i flere sektorer for å nå Norges klimamål.

Etablering av nye skogsbilveier i myrterreng gjøres i dag på en langt mer skånsom måte enn tidligere. Ved kryssing av myr benyttes geonett og duk, før man bygger veikroppen på toppen. På denne måten punkteres ikke myra, men veien komprimerer torvlaget slik at karbonet som er lagret der ikke slippes ut.

Skogsbilveibygging reguleres i dag gjennom forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier som har som formål å sikre landbruksfaglige helhetsløsninger. I lovforslaget legges det opp til at eventuelle dispensasjoner fra forbudet kan skje gjennom en rettslig bindende reguleringsplan, altså gjennom bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Lovforslaget legger altså opp til at reguleringen av skogsbilveier som berører myrarealer flyttes fra landbruksveiforskriften til plan- og bygningsloven slik vi forstår det.

Det bør innføres et generelt unntak fra forbudet mot nedbygging av myr for veier som reguleres av landbruksveiforskriften, på lik linje med øvrige unntak foreslått i §1-8a tredje ledd. Dette vil også være i tråd med Stortingets anmodning: *«Det skal utredes mulige dispensasjoner fra forbudet for å ta vare på andre arealer med høy verdi og utbygging av samfunnskritisk infrastruktur.»*

Tilbakevirkende kraft for allerede vedtatte reguleringsplaner

Departementet har foreslått to alternativer når det gjelder rettsvirkning av forbudet, og ønsker innspill til disse.

I alternativ 1 får forbudet virkning også for reguleringsplaner vedtatt før ikrafttredelsen av forbudet mot nedbygging av myr. Reguleringsplaner gjelder fra de blir vedtatt av kommunestyret (eventuelt KDD dersom det foreligger innsigelse), og gjelder deretter til de blir opphevet. Et forbud mot nedbygging av myr vil altså ikke innebære at gjeldende reguleringsplaner som åpner for nedbygging av myr uten videre oppheves. Dette krever en egen prosess og vedtak. For å sørge for at også vedtatte reguleringsplaner omfattes foreslås derfor et nytt tredje ledd i plan og bygningsloven §1-5 om at forbudet mot nedbygging av myr går foran reguleringsplaner vedtatt før ikrafttredelse av forbudet.

I alternativ 2 foreslås det at forbudet kun får virkning for reguleringsplaner som vedtas etter at forbudet mot nedbygging av myr trer i kraft.

Treindustrien mener det prinsipielt sett er utfordrende at nye lovbestemmelser gis tilbakevendende kraft, og mener derfor at alternativ 1 bør legges bort. En slik tilbakevirkende kraft kan få svært uheldige følger for prosjekter som er planlagt, i ferd med å igangsettes, og som allerede er i gang. Dette kan dreie seg om prosjekter med ulike byggetrinn, slik som infrastruktur og samferdselsprosjekter, som ikke kan ferdigstilles som planlagt. Det vil gi stor uforutsigbarhet og økte kostnader for aktørene i byggenæringen og industri, og det kan også gi uheldige effekter for annen natur dersom planlagte traseer eksempelvis plutselig må flyttes for å unngå myrområder.

Andre tiltak kan være mer hensiktsmessige

Et forbud mot nedbygging av myr foreslås etter modell av byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen. Det ligger i lovteksten at kommunene kan åpne for nedbygging av myr gjennom reguleringsplan dersom en klar overvekt av interesser taler for det. Det innebærer en innskjerping av dagens regelverk og praksis, men åpner for at det fortsatt vil være mulig å bygge ned myr i enkelte tilfeller.

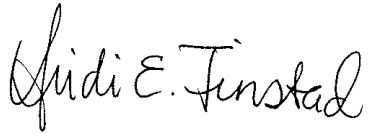
Det finnes også andre tiltak som er ment å begrense nedbygging av myr. Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet og for klima og energi har føringer om bygging på myr som skal legges til grunn for planleggingen. I de statlige planretningslinjene for arealbruk- og mobilitet presiseres det at «nye fritidsbolig-områder eller utvidelse av eksisterende områder bør i fjellområdene ikke anlegges i og over skoggrensen, eller på myr» (kapittel 3, punkt 3.5).

Videre står det i statlige planretningslinjer for klima og energi (vedtatt ved kongelig resolusjon 20. desember 2024) at «omdisponering og nedbygging av karbonrike arealer, inkludert myr, tidevannssump og andre typer våtmark og skog, skal unngås så langt som mulig, slik at arealenes evne til lagring og opptak av karbon opprettholdes» (kapittel 4.3). Disse er ikke juridisk bindende, men planforslaget risikerer å bli møtt med innsigelse dersom den er utarbeidet i strid med disse føringene. Heller enn å innføre et generelt og svært inngripende forbud mot nedbygging av myr, mener Treindustrien det kan være hensiktsmessig å følge opp virkemidlene som allerede er på plass ved å sørge for at kommunene følger de nye planretningslinjene. Her er også innsigelses-instituttet et verktøy.

Konklusjon

- Treindustrien støtter skjerpede tiltak for å begrense varig nedbygging av myr og anerkjenner behovet for å hindre karbonutslipp.
- Treindustrien mener imidlertid at regelverket slik det er foreslått er for vidtgående, uklart og inngripende.
- Lovforslaget mangler en helhetlig tilnærming og vurdering av hvordan et forbud mot nedbygging av en type natur kan påvirke inngrep i andre naturtyper negativt. Effekten for klimagassutslipp vil også bli redusert om nedbygging flyttes fra myr til andre verdifulle arealer.
- Et forbud mot nedbygging av myr i Plan- og bygningsloven, med mulighet til dispensasjon gjennom reguleringsplan når en overvekt av interesser tilsier det, fordrer:
 - En mer presis definisjon av myr, der myrdefinisjonen bør omformuleres slik at skog, slik definert i bl.a. Landsskogtakseringen (arealer på 1 daa med krondekning over 10 % for trær som er eller kan bli minst 5 meter høye), ikke inkluderes.
 - Definisjonen av nedbygging må endres. Forbudet må kun gjelde varig nedbygging av natur, ikke midlertidige tiltak.
 - Det innføres et generelt unntak fra forbudet mot nedbygging av myr for veier som reguleres av landbruksveiforskriften, på lik linje med øvrige unntak foreslått i §1-8a tredje ledd.
 - Et tilstrekkelig kartgrunnlag å styre etter.
 - Forbudet kan ikke gis tilbakevirkende kraft.
- Treindustrien mener det bør vurderes om andre tiltak for å hindre nedbygging av myr kan være mer effektive og smidige. For eksempel en god oppfølging av nye statlige planretningslinjer som gir klare føringer til kommunene.

Med vennlig hilsen
TREINDUSTRIEN

Heidi Finstad
Adm. direktør